

Dansk Geologisk Forenings bestyrelses beretning for 2011

Bestyrelse og sekretariat

Dansk Geologisk Forening (DGF) bestyrelse består af tolv medlemmer, som bredt repræsenterer store geologiske arbejdspladser i det private erhvervsliv, sektorforskningen og universitetsmiljøet. Efter generalforsamlingen for 2010 (marts 2011) blev bestyrelsen konstitueret således: Lars Nielsen (formand), Institut for Geografi og Geologi (IGG), KU; Martin Sønderholm, DONG Energy (næstformand og netredaktør); Gunver Krarup Pedersen (kasserer), IGG, KU; Laila Pedersen, geologistuderende, (sekretær), IGG, KU; Peter Frykman, GEUS; Lars Hamberg, DONG Energy; Paul Martin Holm, IGG, KU; Kurt H. Kjær, Geologisk Museum, SNM; Nicolaj Krog Larsen, Institut for Geoscience, AU; Sara Hoffritz, geologistuderende, IGG, KU; Kerim Martinez, COWI; Jette Sørensen, RAM-BØLL.

Sekretariatsfunktionen udføres fortsat af geologistuderende Mette Bjerkvig, IGG, KU. Mette er pt. på barselsorlov, og Patrick Alexander Richardt vikarierer for Mette. Sekretariatet har adresse på Statens Naturhistoriske Museum, Øster Voldgade 5, 1350 København K. Det er bemandet nogle få timer om ugen. Åbningstiden er varierende, og man bør tilstræbe at henvende sig til sekretariatet via e-post (se hjemmesiden www.2dgf.dk).

Jette Sørensen sidder også i bestyrelsen for Nationalpark Mols Bjerge.

Publikationer

Bulletin of the Geological Society of Denmark
Bulletin of the Geological Society of Denmark ("Bulletinen") er fortsat et såkaldt OpenAccess tidsskrift og ligger frit tilgængeligt for alle på internettet (www.2dgf.dk). Året 2011 blev et godt år, hvad angår antallet af artikler i Bulletinen idet der blev udgivet 10 artikler med fagfællebedømmelse (peer-review). Den fortsatte positive udvikling med hensyn til antallet af publikationer, som vi så starten af i 2010 efter nogle magre år, skal med stor sandsynlighed tilskrives OpenAccess-strategien.

På grund af en fejl blev artikler udgivet i Bulletinen i en periode ikke registreret korrekt i Web of Science, som vedligeholdes af Thomson Reuters. Fejlen er nu blevet rettet således at artikler i Bulletinen nu igen registreres. Korrekt registrering i Web of Science er afgørende for Bulletinens citationsindex og for korrekt opgørelse af forfatterens citationer. Registrering af citationer er vigtigt for både tidsskrifter og forskere. DGF's bestyrelse har derfor fokus på, at registreringen af Bulletinens artikler foregår korrekt.

Bestyrelsen takker Lotte Melchior Larsen og Bulletinens fagredaktører for deres indsats for at reviewprocessen er forløbet professionelt, og at artiklerne både fagligt og layoutmæssigt lever op til den høje standard, der kan forventes af et internationalt tidsskrift.

Geologisk Tidsskrift

Geologisk Tidsskrift er DGF's dansksprogede publikation til bred faglig og populærvideenskabelig formidling til alle med en geologisk interesse. DGF opfordrer alle til at indsende et manuskript til Geologisk Tidsskrift, hvis man sidder inde med en god historie, som har bred interesse. Geologisk Tidsskrift har i 2011 kunnet udgive et ganske omfattende hæfte. Årets hæfte indeholder en beskrivelse af istidslandskabet på Stevens og hvordan vekslende isstrømme har påvirket landskabsdannelsen, forfattet af Michael Houmark-Nielsen. Desuden har årets modtager af Danmarks Geologi Pris, Troels F.D. Nielsen forfattet en bred afhandling om diamant efterforskningen i Vestgrønland. Sidste manuskript i Geologisk Tidsskrift er en gennemgribende oversigt af Moleret på Mors, hvor mange facetter af mange års forskningsindsats bliver sat i større perspektiv. Bestyrelsen takker Kurt H. Kjær, som i 2012 stopper sit arbejde som redaktør af Geologisk Tidsskrift. Redaktionen af Geologisk Tidsskrift overtages af Merete Binderup (GEUS) der har en lang redaktionel erfaring bl.a. fra Geologisk Set og Geoviden – Geologi og Geografi.

DGF's hjemmeside (www.2dgf.dk) bruges i stor grad af medlemmer og andre til at hente publikationer

og finde nyheder om arrangementer osv. (Fig. 1 og 2). Antallet af besøgende på hjemmesiden ser nu ud til at have stabiliseret sig omkring 4500 unikke besøg om måneden (Fig. 1), mens stigningen i datatrafikken, som hovedsageligt skyldes hentning af artikler stadig er markant (Fig. 2). Datatrafikken skyldes i overvejende grad hentning af artikler.

Fig. 1. Antallet af forskellige besøgende på hjemmesiden ("unikke besøg") pr måned i perioden februar 2008 til december 2011.

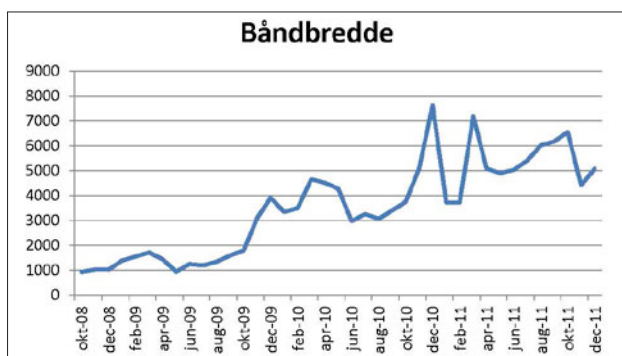

Fig. 2. Her ses båndbredden i megabyte pr måned, der viser den mængde data, som besøgende hentede via hjemmesiden i perioden februar 2008 til december 2011. De meget markante toppe skyldes, at flere artikler er blevet publiceret inden for samme måned, hvilket har ført til en ekstra høj trafik. Som det ses, er trafikken steget fra ca. 1 GB i 2008 til omkring 6 GB i 2011, med nogle meget markante toppe i forbindelse med at DGF gik over til OpenAccess publicering i efteråret 2010.

Arrangementer

DGF har fokus på præsentation af de seneste forskningsresultater, geologiske emner med bredt formidlingspotentiale og emner, som er centrale for geologistuderende. Et nyt element i DGF's foredragsaktivitet er et samarbejde med American Association of Petroleum Geologists (AAPG), som er kommet op at stå i løbet af 2011. Som led i dette samarbejde annoncerer DGF og AAPG hinandens arrangementer. Arrangementskalenderen med uddybende beskrivelser af de enkelte arrangementer findes på www.2dgg.dk. Alle der ønsker at modtage en påmindelse om foredrag og

andre arrangementer kan tilmelde sig på DGFs hjemmeside.

Som det også var beskrevet i beretningen for 2010, så har DGF fokus på geologiens samfundsrelevans. Derfor inviterede DGF bl.a. ikke-geologer fra Trafikstyrelsen, Beredskabsstyrelsen og Danmarks Meteorologiske Institut (DMI) til at deltage i årsmødet og fortælle om, hvordan vulkanudbruddet fra Eyjafjallajökull på Island havde påvirket det omgivende samfund. Årsmødet blev med over 130 tilmeldte noget af et tilmeldingsstykke. Over 90 af de tilmeldte deltog i den meget festlige middag, som blev indtaget i Geocentrets kantine efter foredragsrækken og generalforsamlingen. Det var specielt glædeligt, at et stort antal geologistuderende havde tilmeldt sig arrangementet.

Nedenfor ses en liste over DGFs arrangementer i 2011:

18. januar – Århus

Walther Friedrich: Det minoiske udbrud på Santorini - Nye fund og teorier om bronzealderens største vulkankatastrofe

12. marts – København – DGF Årsmøde 2011

Vulkaner – når geologi påvirker samfundet.

Foredragsrække

- **Eyjafjallajökull – vulkanen der lammede Europa**
v. Rikke Pedersen, Nordisk Vulkanologisk Center, University of Iceland, Island.
- **Modellering af askeskyen fra Eyjafjallajökull**
v. Jens Havskov Sørensen, Danmarks Meteorologiske Institut.
- **Vulkanudbrud - uheld med kemiske stoffer**
v. Ulla Klíxbüll, Beredskabsstyrelsen.
- **Vulkansk askes indvirkning på luftfarten**
v. Kent Hansen, Trafikstyrelsen.
- **Sen palæozoisk magmatisk aktivitet i det danske område - årsagen til senere bassin-dannelse?**
v. Hans Thybo, IGG, KU.
- **Vulkaner og bjergkæder i Nordgrønland**
v. Christian Tegner og andre forfattere, Institut for Geoscience, AU.
- **Et nyt basaltisk kraterfelt ved Kap Stosch, Hold with Hope, Nordøstgrønland: Et eksplosivt møde mellem lava og våde sedimenter**
v. Asger Ken Pedersen, Statens Naturhistoriske Museum, KU.
- **Vulkaniternes indvirkning på hydrokarbonerforskerforskningen i Nordatlanten**
v. Malan Ellefsen, Don Energy E&P
- **Kæmpestore lavastrømme i den tertiære nordatlantiske vulkanprovins: Fortiden som nøgle til fremtiden**
v. Lotte Melchior Larsen, GEUS.

- **Nye resultater og spekulationer om de færøske lavaer. Har de færøske lav-Ti lavaer samme kilde som de vestgrønlandske picritter?**
v. Nina Søager, Paul Martin Holm, IGG, KU.
- **De decimetertykke askelag i Fur Formationen fortæller om super-eruptioner i Eocæn og udviklingen af Den Islandske Kappediapor**
v. Paul Martin Holm, IGG, KU, Lotte Melchior Larsen, GEUS, Gunver Krarup Pedersen, IGG, KU:
- **Senglacial og Holocæn tefrostratigrafi i danske søer**
v. Jeppe Joel Larsen, IGG, KU.

Ud over foredragsrækken leverede 12 studerende og ph.d.-studerende spændende bidrag til den efterfølgende posterudstilling.

27. april – Århus

- **Rømø gennem de seneste 8000 år**
Ingelise Møller Balling, GEUS, Peter Johannessen, GEUS, Lars Henrik Nielsen, GEUS, Thorbjørn J. Andersen, IGG, KU, Morten Pejrup, IGG, KU.
- **Glacial erosion af bjergkæder**
v. David Egholm, Søren Bom Nielsen og Vivi K. Pedersen, Institut for Geoscience, AU.

3. maj – København

- **Medicinsk geologi - en ny videnskabelig disciplin.**
- **Medical geology - a new exiting future on the interaction between geology and health**
v. Olle Selinus, SGU.
- **Impending mercury disaster in the Philippines**
v. Peter Appel, GEUS.
- **Arsenic contamination of groundwater in SE Asia**
v. Dieke Postma, GEUS.

5. maj – København

- **Temamøde: Vestgrønland - Fra onshore geologi til offshore efterforskning.**
- **Olieefterforskning i Vestgrønland - Nuussuaq Bassinet som analog til offshore efterforskning**
v. Martin Sønderholm og Gregers Dam, DONG Energy E&P, Gunver Krarup Pedersen, IGG, KU
- **Hvor kom sandet fra og hvad består det af**
v. Christian Knudsen, GEUS.
- **Biostratigrafisk korrelation af Nedre Kridt til neogene aflejringer fra Labradorhavet i syd til Svartenhuk Halvø i nord**
v. Henrik Nøhr-Hansen, GEUS.
- **Prospektivitet og bassinudvikling i Baffin Bugt-regionen og mulige analoge aflejringer fra naboområderne**
v. Ulrik Gregersen, GEUS.

- **Den kænozoiske udvikling i Baffin Bugt - en historie om tektoniske bevægelser og erosion i NVGrønland**
v. Paul Knutz, GEUS.
1. juni – København (AAPG Cph)
- **The Chalk in The Netherlands, a very poor play or a very poorly understood play**
v. Susanne Nelskamp, TNO.

18. juni – Århus Ekskursion til Tunø

28. september – København (AAPG Cph) Recent work on Chalk - Palaeoceanography, deposition, diagenesis and modelling

- **Palaeoceanography of the chalk and the influence of bottom currents on reservoir quality**
v. Finn Surlyk, IGG, KU.
- **The deposition of chalk - and its influence on reservoir properties and palaeoceanographic reconstruction**
v. Kresten Anderskov, IGG, KU
- **Modelling un-equilibrated oil saturations in the South Arne Field**
v. Ole Vejlbæk, Hess.
- **Diagenesis of chalk**
v. Ida Lykke Fabricus, DTU.

29. september – København

Temaarrangement for studerende

Geolog! - Hvad kan jeg blive?

Lone Himmelstrup, DONG Energy: Er oliegeologien død?

Nick Lagrilliere, Mærsk Oil: Life as an early career petroleum geoscientist

Bo Christiansen, NanoGeoScience, KU: En verden uden for GeoCentret.

Joachim Raben-Levetzau, Naturstyrelsen: Fra mineralogi til økosystemer - en snørklet og alsidig vej fra det private til miljøministeriet

Adam Schack von Brockdorf, DONG: En borebisse fortæller

Peter Laugesen, Pelcon: En mikropalæontologs vej til betonrådgiver

13. oktober – København

Forstenet lort og intelligent plankton

- **"Coprolitter" (forstenet lort)**
v. Jesper Milan, Geomuseum Faxe.
- **Kan encellede organismer som foraminiferer have hensigt og intelligens på linje med højere hvirveldyr?**
v. Erik Thomsen, Århus Universitet.
- **Evolution of climate in the Danish Basin in the last 8 Myr of the Cretaceous**

v. Nicolas Thibault, Københavns Universitet.

- **Fuglene og den store masseuddøen** på Kridt/
Tertiær-grænsen: fossiler og molekyler fortæller
om overlevelse og hastig mangfoldiggørelse
v. Bent Lindow, Geologisk Museum, København.

25. oktober – Århus

De miocæne aflejringer i Danmark – Miocæn stratigrafi, klimatisk og geologisk udvikling samt ny litostratigrafi

v. Erik S. Rasmussen og Karen Dybkjær, GEUS.

17. november - København

Temamøde: Grønlands diamanter

- **Diamanter, kimberlitter og relaterede bjergarter: en introduktion**
v. Troels F.D. Nielsen, GEUS.
- **Hvorfra kommer diamanterne og hvordan kan vi bedømme om de grønlandske kimberlitter kan indeholde diamanter?**
v. Karina Sand, KU.
- **Diamantprospektering i Grønland**
v. Agnete Steenfelt, GEUS.
- **Kommer vi til at se en grønlandsk diamanproduktion?**
v. Troels F.D. Nielsen, GEUS.

29. november - Århus

Hvor meget stiger havet i det 21. århundrede?

v. Jens Morten Hansen (GEUS).

15. december (AAPG Cph)

Some plate-tectonic thoughts on the early opening of the South Atlantic Ocean

v. Colin Reeves, Earthworks, AAPG Distinguished Lecturer.

Petrologisk Klub har igen i 2011 været særdeles aktiv med en række arrangementer.

Bevarelse af geologiske naturværdier

(Dette afsnit er forfattet af Martin Ghisler).

DGF gik i 2011 mere synligt ind i arbejdet for beskyttelsen af Danmarks geologiske naturværdier.

Foreningen har siden 2008 været med som observatør i det såkaldte "grønne kontaktudvalg". Dette er et forum for de grønne organisationer med Danmarks Naturfredningsforening, WWF, Greenpeace og Dansk Ornitologisk Forening m.fl., som alle arbejder for at beskytte og bevare de danske naturværdier. Udvalget har i en årrække været i direkte dialog med skiftende

miljøministre og andre relevante ministre. DGF blev opfordret til at gå ind i dette samarbejde, da man savnede den "geologiske stemme" i naturdebatten.

For at kunne blive ordinært medlem af Det Grønne Kontaktudvalg skulle det imidlertid klart fremgå af DGF's formålsparagraf, at foreningen ud over at være et fagligt forum, der ønskede at udbrede kendskabet til rigets geologi, også arbejdede for at beskytte de geologiske naturværdier. Dette blev fastslået ved en ændring af formålsparagraffen på generalforsamlingen den 12. marts, som blev tiltrådt enstemmigt. Via sin repræsentant i Det grønne Kontaktudvalg kan DGF herefter arbejde for at blive høringsberettiget i miljø- og naturspørgsmål, hvor geologi indgår som et væsentligt element. Desuden kan DGF gennem Det Grønne Kontaktudvalg med større styrke fremføre forslag, der fremmer en beskyttelse og bevarelse f.eks. af det geologiske landskab samt sikre rent dansk grundvand for eftertiden.

DGF's repræsentant i perioden 2008 – 2011 Martin Ghisler, afløses pr. 1.1.2012 af Tove Damholt.

Danmarks Geologipris 2011

Troels F. D. Nielsen, GEUS, blev tildelt Danmarks Geologipris for sit arbejde om kimberlitter i Grønland. Et bedømmelsesudvalg nedsat af DGF skrev i sin indstilling bl.a.:

"Gennem sit arbejde på Gardinerintrusionen i Østgrønland har Troels Nielsen beskæftiget sig med stærkt alkaline magmaers genese og publicerede tidligt en banebrydende model for af udviklingen af stærkt alkaline magmaer, herunder magmaer af karbonatitisk sammensætning. I sin nyeste forskning diskuterer han dannelsen af kimberlitiske smelter i en reaktion mellem asthenosfærisk afledt karbonatit og komponenter i den subkontinentale lithosfæriske kappe.

Troels Nielsen er førsteforfatter på to vigtige artikler om sammensætningen af kimberlitsmelter i Vestgrønland. Disse to artikler angriber problemet om kimberlitsmelters sande natur, som har været et meget væsentligt internationalt stridspunkt i mange år. Er det silikatsmelter eller er det karbonatsmelter, der blot har optaget en mængde fremmed materiale i sig? Den gængse opfattelse har været, at det er silikatsmelter, og ledende forskere har afoist en forbindelse til karbonatitter. Spørgsmålet har stor betydning for forståelsen af dybe lithosfæresmelter generelt, men også praktisk i forhold til diamantereftersøgning. Troels Niensens angrebsmåde er enkel men dog krævende og benytter den for ham karakteristiske kombination af teori og empiri: Man tolker udelukkende ud fra grundmassesfaser, som man petrografisk kan se er dannet fra smelten. Dette har været forsøgt før men ikke med en tilsvarende stringens og aldrig på grundlag af et så omhyggeligt etableret og omfattende sæt af mikrosondeanalyser. Artiklerne påviser elegant og

uomgængeligt, at de oprindelige dybe kimberlitsmelter var vandholdige karbonatsmelter, og at de kimberlitter, vi samler på jordoverfladen har gennemløbet en række reaktioner med omgivelserne. Desuden kan der demonstreres regionale forskelle i deres oprindelige sammensætning.”

I referencelisten findes to artikler forfattet af Troels F. D. Nielsen og kollegaer.

Medlemmer og kontingent

DGF har i 2011 fastholdt medlemskontingenterne på de relativt lave takster, som blev vedtaget året før: 350 DKK for ordinære medlemmer og 150 DKK for studerende. Bemærk at der betales et tillæg på 50 DKK til administrationsomkostninger, så længe man ikke har tilmeldt sin betaling til PBS. DGF har igen fra 2010 til 2011 oplevet en fremgang i antallet af medlemmer (tallene i parentes angiver antallet af medlemmer i 2010): Der er pt. 604 (578) betalende medlemmer af DGF, som fordeler sig på 430 (444) ordinære, 97 (63) studerende, 2 (2) livsvarige og 74 (68) kontingentfrie medlemmer) samt 7 firmaer.

Bestyrelsens indsats for at nye geologistuderende melder sig ind i DGF har således båret frugt. Vi mener, at det er vigtigt, at geologistuderende i deres studietid har mulighed for at danne netværk med professionelle geologer og kan udvide deres geologiske horisont med mere, end hvad studierne alene kan give. DGF har kontaktholderne til at kunne tilbyde dette. DGF støttede igen i 2011 de studerendes symposium. Arrangementet fandt denne gang sted i København. Studerende fra Århus, København og Lund kunne her diskutere geologi og nyde socialt samvær i festlige rammer. DGF vil igen i 2012 være parat til at støtte op om lignende studenter-arrangementer.

Sponsorer

DGF modtager løbende bidrag sponsorer. Uden disse bidrag ville visse arrangementer ikke kunne afholdes

under de former, som vi har kunnet tilbyde medlemmerne igen i 2011. Her tænkes især på årsmødet med den efterfølgende middag, som er gratis for studentermedlemmer, og september-arrangementet rettet mod geologistuderende ”Geolog – Hvad kan jeg blive?” For bidragene i 2011 vil DGF gerne takke (alfabetisk rækkefølge): COWI, DONG Energy, Noreco, Mærsk Olie og Gas, RAMBØLL samt Shell Olie- og Gasudvinding Danmark.

Referencer

Nielsen T.F.D, Jensen S.M, Secher, K. & Sand, K.K.2009: Distribution of kimberlite and aillikite in the diamond province of southern West Greenland; a regional perspective based on groundmass mineral chemistry and bulk compositions. Lithos 112, 358-371.

Nielsen, T.F.D & Sand, K.K. 2008: The Majuagaa kimberlite dike, Maniitsoq region, West Greenland; constraints on an Mg-rich silicocarbonatitic melt composition from groundmass mineralogy and bulk compositions. Canadian Mineralogist 46, 1043-1061.

Bestyrelsen, 27. januar, 2012